

Vibradors, dofins i riures enllaunats

LIBRES NARRATIVA / 16 JUNY, 2020

La sèrie *Black mirror*, malgrat ser una obra imprescindible, ha fet més mal que bé a la ciència-ficció. No sols perquè s'ha convertit en una comparació trillada i generalitzada de tot allò que té un aire pseudofuturista, sinó perquè ha difós una concepció reaccionària d'aquest gènere no mimètic. Si en el passat la ciència-ficció havia estat titllada d'escapista, de gènere que vol fugir de la realitat immediata i perdre's en futurs utòpics, en l'actualitat ens trobem amb la truita girada: ara la ciència-ficció sembla que només pot estar dedicada a la crítica social o a ser filla bastarda del Gran Germà orwellià. El renaixement de les distopies segurament ha estat una reacció natural als temps que ens ha tocat viure, a tota una sèrie de dilemes que la irrupció atropellada de les xarxes socials i la postveritat ens han obligat a plantejar-nos. Tanmateix, com passa sempre quan una temàtica entra al punt de mira del *mainstream*, el factor disruptiu i antisistema inicial s'acaba diluint i passa a alimentar les files de la banalitat de la xurreria editorial —i audiovisual, sobretot.

Amb la novel·la *QualityLand* (2020, Periscopi, traduïda per Ramon Farrés) l'alemany Marc-Uwe Kling, molt conscient de la saturació del gènere distòpic, irromp a la ciència-ficció com un *troll* cibernàutic: rient-se del mort i de qui el vetlla. Amb més o menys encert, erigeix una obra satírica que es burla de l'absurditat neoliberal i la demolidora influència que les xarxes socials tenen en les nostres vides. *QualityLand* és una utopia tecnòcrata: un país refundat per tenir un nom més d'acord amb el Progrés, amb topònims dedicats als gurus tecnològics —Zuckeberg, Gates, Jobs...— i on els seus habitants s'han hagut de canviar el cognom pel de la professió del pare o la mare per no semblar anacrònics. A *QualityLand*, els algorismes són els que regeixen les vides dels ciutadans i els que decideixen quins són els seus gustos: els productes que han de comprar, les notícies que han de veure, el partit que han de votar, la posició social que han d'ocupar o, fins i tot, la parella que han de tenir. En aquest context, hi trobem els dos personatges principals de la novel·la: en Peter Aturat, un fracassat que ocupa l'estament més baix de la societat, i en John of Us, un androide que es vol presentar a les eleccions com a president de QualityLand.

La novel·la va oscil·lant entre totes les intrigues de la campanya electoral i les peripècies que viu en Peter per intentar fer la devolució d'un vibrador en forma de dofí que el sistema ha decidit que necessita. A banda, també ens anem trobant pàgines negres intercalades amb tot d'articles o fragments publicitaris que, tot i que al principi ens ajuden a situar-nos una mica més en context, cap a la meitat del llibre es fan reiteratives. De fet, la novel·la sencera acaba esdevenint reiterativa. Les bromes que a l'inici se'ns mostren punyents, càustiques i amb un cert toc murri acaben perdent força. Tanmateix, el pecat original probablement és que, a banda de ser una novel·la més llarga del que necessitaria, la crítica social és massa transparent, més pròpia d'una sobretaula alcohòlica: «En Martyn ha tret el màxim profit de les seves limitades possibilitats: s'ha fet polític. Una elecció força habitual. En un cert sentit avui dia el parlament és el que abans era el monestir: el lloc on les classes altes es poden desfer dels seus fills inútils (p. 24)». La subtilesa és el principal encant de la literatura satírica i Kling es deixa endur excessivament per la seua ideologia i arremet contra les xacres de la nostra societat de manera massa directa. Al cap i a la fi, és una temptació a la qual altres autors insignes del fantàstic han caigut sovint, com Ian McEwan amb *La panerola* (2020, Anagrama, traduït per Ricard Vela) o Robert Heinlein amb *Tropes de l'espai* (1988, Pleniluni, traduït per Eduard Castanyo), obres amb plantejaments prometedors que es deixen arrossegar per les idees polítiques dels seus escriptors i acaben per convertir-se en un pamflet al servei d'uns ideals.

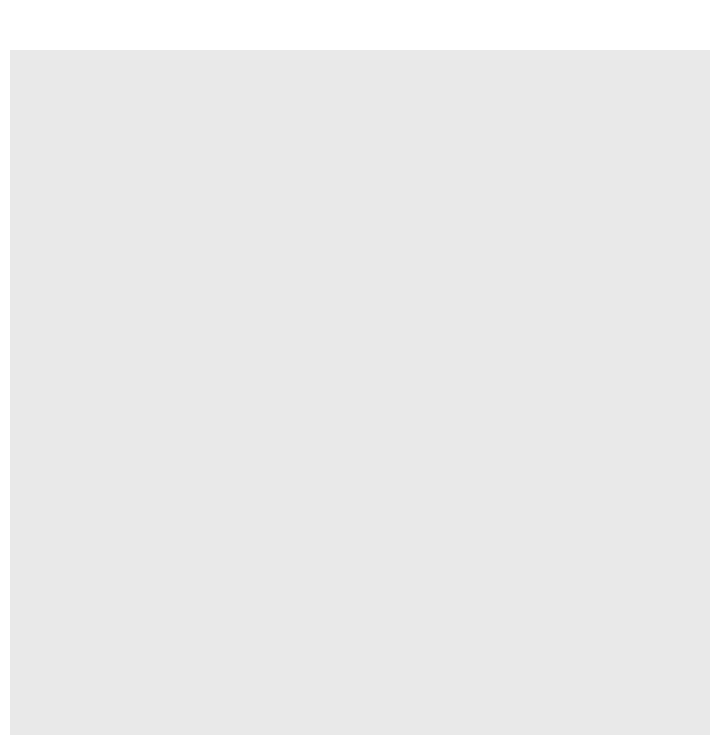
Marc-Uwe Kling, tanmateix, no arriba tan lluny com Heinlein o McEwan i atura el cop amb el seu humor mordaç, salpebrat de referències a la cultura popular i la ciència-ficció més comercial. *QualityLand*, al cap i a la fi, malgrat les seues mancances i excessos, aconsegueix la seua finalitat primària: fer riure. Pot semblar una nimietat, però provocar una riallada en literatura —on manquen els gestos, les mirades o les tonalitats de veu— no és pas fàcil. Kling aconsegueix fer de la seua novel·la l'equivalent literari d'una comèdia de situació: el guió de vegades fluïxeja, però això no acaba tenint importància. L'embruix inexplicable que et susciten els personatges, els acudits i les bromes internes et deixen enganxat a la pantalla —o al paper, en aquest cas— i ja no necessites donar-hi més voltes. Només et deixes endur i passes una bona estona.

ETIQUETES: CIÈNCIA-FICCIÓ EDICIONS DEL PERISCOPI GATES GEORGE ORWELL IAN MCEWAN JOBS MARC-UWE KLING QUALITYLAND ROBERT HEINLEIN ZUCKERBERG

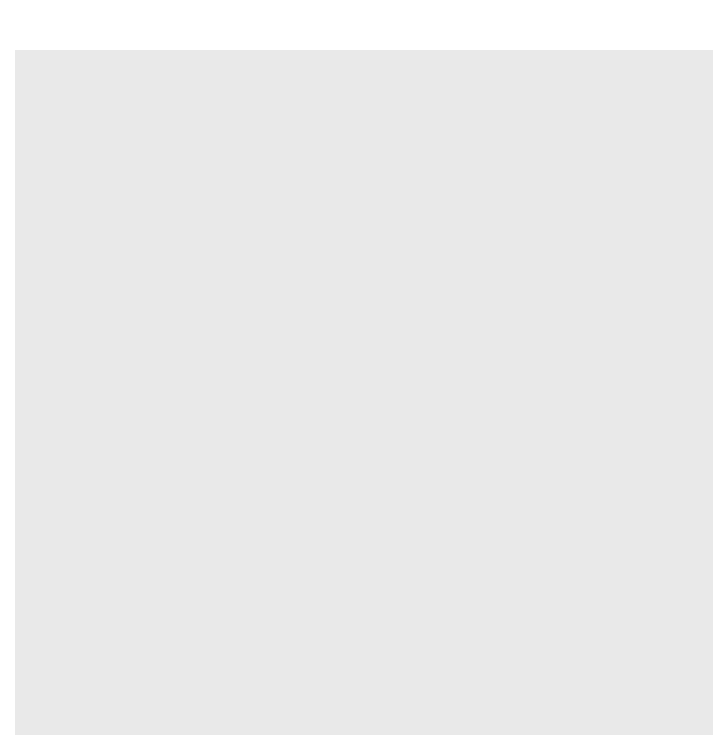
EDGAR COTES | ÚLTIMES PUBLICACIONS

Edgar Cotes (Balaguer, 1997). Graduat en Traducció i Interpretació i estudiant del màster d'Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes. És traductor, corrector i editor de subtítols a TV3. Com a autor, ha publicat el llibre de microcontes *Els híbrids minvats* (Edicions SECC, 2017) i els seus contes han aparegut en diverses antologies. Expert en gèneres fantàstics i membre de la Societat Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia.

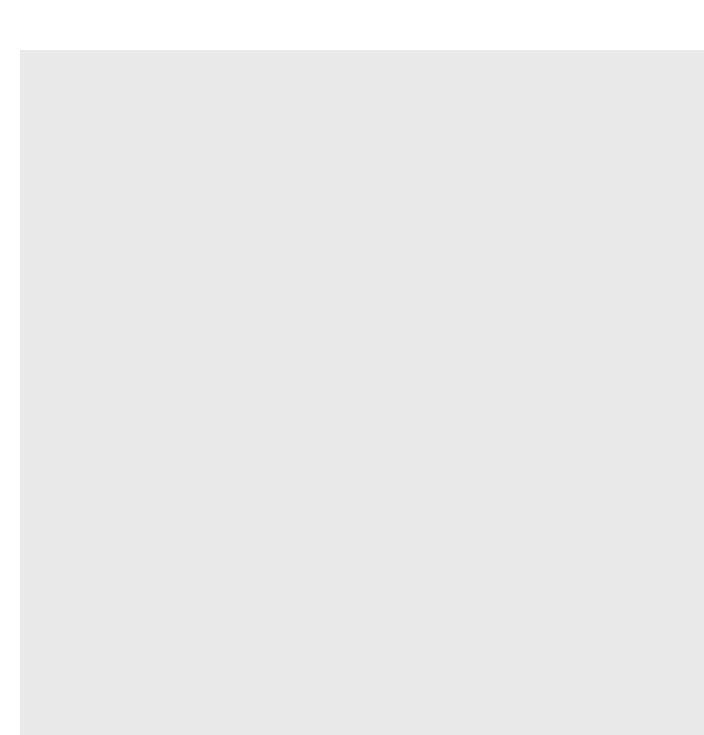
Articles relacionats

Per una lectura parapandèmica de l'Any de la Plaga

Una de dracs sense princeses ni cavallers

Viatge al centre de la literatura